

om tilsyn, opregner 8 særvilkår, f.eks. om behandling for misbrug af alkohol eller narkotika.

Det beror på rettens bestemmelse i de enkelte tilfælde, om der skal fastsættes tillægsvilkår. Ved affattelsen af straffelovens § 57 i 1961 er det forudsat, at tilsyn er det hyppigst anvendte vilkår, mens de øvrige vilkår, der betegnes som særvilkår, er beregnede for specielle tilfælde af behandlingsbehov m.v. Der kan fastsættes flere særvilkår i samme sag. Normalt vil anvendelsen af særvilkår forudsætte, at der er anordnet tilsyn, i almindelighed ved kriminalforsorgen, således at der af tilsynsmyndigheden kan gives nærmere forskrifter om særvilkårenes iværksættelse og føres kontrol med deres overholdelse.

Reglerne i straffelovens § 57 har under forsøgsordningen været det retlige grundlag for vilkår om samfundstjeneste. Dette vilkår vil efter forslaget få en selvstændig udformning i loven og i alle tilfælde forudsætte, at der er anordnet tilsyn.

11.2. Forsøgsordningen.

Spørgsmålet om anvendelse af andre vilkår end arbejdspligt og tilsyn blev kort berørt i forarbejderne til forsøgsordningen. I arbejdsgruppens indstilling af 25. september 1980 hed det herom:

»Det kan ikke udelukkes, at der herudover kan være anledning til at fastsætte andre vilkår efter straffelovens § 57. Generelt må man dog være opmærksom på, at vilkår om samfundstjeneste i sig selv indebærer en væsentlig byrde for den dømte. Der bør derfor udvises forsigtighed med hensyn til fastsættelse af andre indgribende vilkår i betingede domme med vilkår om samfundstjeneste.«

I kriminalforsorgens Redegørelse II oplyses, at der indtil 1988 var fastsat særvilkår i ca. 12 % af sagerne om samfundstjeneste. Det drejede sig i alt om 151 sager. Det hyppigst anvendte særvilkår var vilkår om alkoholbehandling, der er anvendt i 77 % af de 151 sager. Næsthypigst forekom vilkår om narkotikabehandling, ca. 18 % af de 151 sager. Andre vilkår er anvendt mere spredt.

11.3. Straffelovens bestemmelser om vilkårsovertrædelse.

Om overtrædelser af tillægsvilkår i betingede domme findes der bestemmelser i straffelovens § 60, stk. 1. Til vilkårsovertrædelse må også henregnes tilførelse af de forskrifter, som tilsynsmyndigheden meddeler den dømte, når de er »nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og de yderligere vilkår, som måtte være fastsat«, jf. straffelovens § 59, stk. 1.

Efter § 60 er det retten, der træffer bestemmelse om følgerne af, at et tillægsvilkår er overtrådt. Dette forudsætter naturligvis, at en sag om overtrædelsen er indbragt for retten, se § 60, stk. 2, jf. § 59, stk. 3. Der kan godt tænkes tilfælde, hvor en klar vilkårs-overtrædelse ikke indberettes af den tilsynsførende eller ikke giver anklagemyndigheden anledning til at forelægge spørgsmålet for retten. I sådanne tilfælde kan de i § 60 nævnte muligheder for retlige reaktion ikke anvendes. Men tilsynsmyndigheden kan inden for de beføjelser, der følger af loven og dommen, indskærpe vilkårene og eventuelt ændre sine forskrifter om, hvorledes den dømte skal forholde sig for at opfylde vilkåret. En indskærpelse fra tilsynets side vil fra et praktisk synspunkt have samme indhold som den i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 1, nævnte advarsel i retten.

Hvis den dømte overtræder de fastsatte vilkår, kan retten i henhold til straffelovens § 60, stk. 1, enten tildele advarsel, eller ved kendelse ændre vilkårene og forlænge prøvetiden inden for den i straffelovens § 56, stk. 3, fastsatte længstetid, eller ved dom fastsætte straf eller anden retsfølge for den begåede lov-overtrædelse eller – hvis straf er fastsat i den betingede dom – afsige kendelse om fuldbyrdelse af frihedsstraf.

11.4. Forsøgsordningen.

I arbejdsgruppens indstilling af 1980 blev det anbefalet, at der i sager om samfundstjeneste anlagdes »en fast og streng tilsyns- og sanktionspraksis«. »Skal samfundstjenesten accepteres som et alternativ til frihedsstraf, er det efter arbejdsgruppens opfattelse nødvendigt, at der føres nøje kontrol med arbejdsforpligtelsens opfyldelse, og at der reageres hurtigt og mærkbart, hvis arbejdsforpligtelsen tilslidtes.«

Arbejdsgruppen omtalte spørgsmålet om kontrol og reaktioner ret indgående.

Arbejdsgruppen anbefalede bl.a., at der mellem kriminalforsorgen og hver enkelt af de institutioner, der blev tilknyttet forsøgsordningen, skulle indgås en aftale vedrørende institutionens tilsyns- og indberetningspligt med henblik på at sikre, at kriminalforsorgen straks blev underrettet om enhver udeblivelse og anden ikke ubetydelig uregelmæssighed ved arbejdspligtens opfyldelse og med henblik på en nøje kontrol med antallet af arbejdstimer.

Om reaktionen overfor uregelmæssigheden udtalte Arbejdsgruppen, at i tilfælde, hvor den dømte er udeblevet fra arbejdet enkelte gange, men hurtigt herefter har genoptaget den regelmæssige afvikling af arbejdet, bør sagen kunne afgøres af kriminalfor-